

Vyučovací předmět: **HUDEBNÍ VÝCHOVA**

A. Charakteristika vyučovacího předmětu.

a) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Tento předmět doplňuje všeobecné vzdělání každého jedince. Od předmětů naukového zaměření se značně odlišuje, neboť zprostředkovává poznání světa estetickým zážitkem. Rovněž v žácích rozvíjí celkové vnímání uměleckého díla, napomáhá k uvědomělému pochopení prožitku a neposlední řadě ovlivňuje rozvoj jejich vlastní tvořivosti.

Cíleně vede žáky k hledání krásy v prostředí, které je obklopuje, v lidech, s nimiž se setkávají, ale i v sobě samých. Pokud budou zážitky estetického charakteru příjemné, bude zajisté každý usilovat o jejich opakování, a tak si následně vybudoje i zvláštní ochranný vztah vůči kulturním hodnotám.

Celý tento proces by měl vycházet z úcty k tradicím. Je potřeba porozumět především kultuře, kterou nám zanechali naši předkové, abychom chápali kulturu současnou a mohli se spolupodílet na přípravě kultury budoucí.

Děti budou také hledat smysl a podstatu tvůrčí hudební činnosti minulosti i současnosti. Měly by také v hodinách Hv poznávat tzv. obecný vkus a sledovat jeho střet s okamžiky živého vývoje hudby.

Hudební tvorba se svými postupy podobá jakékoli jiné tvůrčí činnosti. Složitý proces začíná přípravou, prochází inspirací, vlastním vypracováním a poté srovnáváním s ostatními, sebehodnocením a korekcí. Učí toleranci, ale současně posiluje zdravé sebevědomí jedince.

V hudební výchově se zaměřujeme na čtyři důležité složky, a to vokální činnost, instrumentální činnost, hudebně pohybové činnosti a poslechové činnosti.

V rámci vokální činnosti budou žáci s vedením učitele rozšiřovat vlastní hlasový rozsah při dodržování všech zásad hlasové hygieny. Zaměří se na rytmus, rozvine se rovněž hudební představivost. Osvojí si přiměřený počet písní v každém ročníku druhého stupně. Zvládnou zpěv jednohlasý, v některých písních nacvičí lidový dvojhlas, připraví se také na zpěv vícehlasý.

V instrumentální činnosti se budou prezentovat především žáci, kteří alespoň částečně ovládají hru na některý hudební nástroj. Ostatní se zapojí při doprovodu zpěvu využitím nástrojů Orffova instrumentáře, boomwhackers. Doprovodnými nástroji mohou vyjadřovat rytmické, ale i melodické či dynamické představy.

V hudebně pohybových činnostech si žáci osvojí dovednosti základního taktování, jednoduchých tanečních kroků i vlastního pohybového ztvárnění vhodné skladby. Budou se orientovat v prostoru, pokusí se uchovat v paměti postupy při tanci nebo jednoduchých pohybových hrách. Pohybově nadaní zvládnou i pantomimu a improvizaci na změny v proudu znějící hudby.

V poslechových činnostech se děti seznámí s hudebními formami, s hudebně výrazovými prostředky, s hudebními styly a žánry. Během každého jednotlivého ročníku 2. stupně si přiblíží přiměřený počet poslechových skladeb významných autorů v kontextu s jinými hudebními díly, dobou jejich vzniku, životem autora i vlastními zkušenostmi.

Žáci budou připravováni k tomu, aby uměli také slovně charakterizovat hudební dílo a dovedli vytvářet vlastní úsudek a vlastní vztah k tomuto druhu umění.

Součástí výuky budou nadále návštěvy výchovných koncertů zlínského symfonického orchestru konané v KC ve Zlíně. Koncerty populární hudby (country, folk, rock), ukázky cimbálové muziky, koncerty žáků ZUŠ či konzervatoře budou nadále probíhat přímo v prostorách naší školy. Setkání s živou hudbou bude zajisté pro mnohé motivací k osobnímu zapojení ve školních i mimoškolních hudebních aktivitách.

Hudební výchova bude ve všech ročnících dotována jednou vyučovací hodinou týdně. Výuka bude probíhat v učebně hudební výchovy, která je vybavena především klavírem, ale i potřebnou zvukovou technikou a jinými nezbytnými pomůckami.

b) Výchovné a vzdělávací strategie

Klíčové kompetence	V tomto předmětu budou učitelé pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí využívat zejména tyto strategie:
Kompetence k učení	➤ třídění informací z oblasti hudebního umění z encyklopedií i internetu ➤ zapojení více smyslů – zrak – hmat – sluch – při hře na nástroj i při zpěvu (zrak – sluch) ➤ práce s dechem ➤ učení získávat emocionální podněty z poslechu hudby ➤ vyhledávání souvislostí mezi hudbou českou a evropskou
Kompetence k řešení problémů	➤ k porovnávání odborných názorů, mediálních tvrzení a praktických zkušeností s významem hudby v životě jedince ➤ k tvořivému a spontánnímu pohybovému projevu v proudu znějící hudby
Kompetence komunikativní	➤ k formulování vlastních názorů na problematiku hudební kultury jednotlivých stylů ➤ k učení vyjádřit vlastní pocity vyvolané působením hudby

	➤ k přijímání kritiky a k poučení se z ní vzhledem k vlastním muzikálním projevům
Kompetence sociální a personální	➤ schopnost spolupracovat a respektovat práci vlastních a druhých (během zpěvu ve sboru nebo v rámci souhry několika hudebních nástrojů) ➤ poznávání odlišnosti a jedinečnosti každého člověka, rozvíjení pozitivní sebedůvěry, uvědomění si vlastních možností a rozvíjení svých hudebních dovedností
Kompetence občanské	➤ k respektování potřeb vlastních, ale i ostatních lidí (např. vzhledem k výběru poslouchané hudby) ➤ k toleranci odlišnosti hudebních kultur jiných národů a etnických skupin
Kompetence pracovní	➤ uplatňovat znalosti a zkušenosti nabyté v daném předmětu - v oblasti zájmové činnosti ➤ dodržovat pravidla hlasové hygieny při zpěvu ➤ objektivně posuzovat své hudební schopnosti a dovednosti při profesní orientaci
Kompetence digitální	➤ seznamovat žáky s návody a postupy a možnostmi užívání digitálních technologií v hudbě i dílčích hudebních činnostech ➤ nabízet žákům možnost užívat a samostatně volit vhodné digitální hudební nástroje, aplikace či programy z dostupné nabídky pro řešení konkrétních úkolů při reprodukci, produkci i vlastním experimentování a hudební tvorbě individuální i skupinové ➤ využívat digitální technologie jako nástroje zprostředkování hudby mezi žákem (recipientem) a autorem (hudebním dílem), umožňujeme žákovi vstupovat do této komunikace prostřednictvím zaznamenávání, sdílení i reprodukce hudby dostupnými digitálními technologiemi a vnímat sebe sama v roli poučeného posluchače i interpreta ➤ vést žáky k respektování autorství a autorských práv u vytvořených digitálních hudebních i zvukových projektů a k etickému jednání při interakci s těmito projekty v digitálním prostředí uváděním příkladů z hudební produkce a showbyznysu i běžného života hudebního konzumenta

B. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Výstupy pro jednotlivé ročníky v rámci ŠVP nejsou konkretizovány, ale jsou uvedeny pro celé období 2. stupně ZŠ, neboť učivo se v jednotlivých ročnících z větší části cyklicky opakuje, pouze na sebe s vyššími ročníky bere náročnější podobu. Žák tak průběžně zdokonaluje své získané kompetence.

Výstupy z RVP:

- *využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách*
- *uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase*
- *reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace*
- *rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudby*
- *orientuje se v proudu znějící hudby, přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku*
- *zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období*
- *vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění*

Školní výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy (MV) Průřezová témata (PT)
VOKÁLNÍ ČINNOSTI	VOKÁLNÍ ČINNOSTI	
Žák: ➤ při zpěvu i mluveném projevu dodržuje pravidla hlasové hygieny ➤ umí nasadit správně tón ➤ rozšiřuje si hlasový rozsah ➤ odhadne správnou hlasitost zpěvu ➤ hledá nápravu své případné hlasové nedostatečnosti ➤ zvládne některé jednoduché techniky vokálního projevu ➤ vokálně interpretuje a osvojuje si písně různých hudebních žánrů ➤ se dle svých schopností orientuje v jednoduchém notovém zápisu, v oblasti hudebních pojmů a značek ➤ taktuje jednoduché rytmické útvary ➤ doprovází zpěv hrou na rytmické nástroje ➤ chápe rozdílnost hudby jednohlasé a vícehlasé (vícehlasý zpěv – kánon, lidový dvojhlas) ➤ určí melodii vzestupnou a sestupnou, rozezná dur, moll melodii ➤ rozpozná délku, sílu, barvu a výšku tónu ➤ reprodukuje hrané či zpívané tóny	• Pěvecký a mluvní projev – rozšiřování hlasového rozsahu, hlasová hygiena, hlasová nedostatečnost a některé způsoby její nápravy, mutace, vícehlasý a jednohlasý zpěv, deklamace • Hudební rytmus – odhalování vzájemných souvislostí rytmu řeči a hudby, využívání rytmických zákonitostí při vokálním projevu • Orientace v notovém záznamu vokální skladby – notový zápis jako opora při realizaci písně • Rozvoj hudebního sluchu a hudební představivosti – reprodukce tónů, převádění melodií z nezpěvné do zpěvné polohy, zachycování rytmu, popřípadě i melodie zpívané (hrané) písně pomocí grafického (notového) záznamu • Reflexe vokálního projevu – vlastní vokální projev a vokální projev ostatních, hledání možností nápravy hlasové nedostatečnosti (transpozice melodie, využití jiné hudební činnosti)	MV: Př – anatomie hlasového ústrojí F – princip tvoření tónu ČJL – mluvený projev, lidová slovesnost PT: Osobnostní a sociální výchova - rozvoj schopností poznávání; sebepoznání a sebepojetí; komunikace; hodnoty, postoje, praktická etika

INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI	INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI	
Žák: ➤ dle svých schopností dokáže předvést hru na jednoduché Orffovy nástroje a použít je k doprovodu pěveckých projevů ➤ vyjádří své hudební představy pomocí hudebních nástrojů ➤ rozlišuje poslechem i vizuálně jednotlivé druhy a skupiny nástrojů ➤ chápe roli nástroje sólového a doprovodného ➤ orientuje se ve vývoji hudebních nástrojů, jejich zdokonalování od nejjednodušších až po elektronické ➤ chápe princip zvukového záznamu	• Hra na hudební nástroje – nástrojová reprodukce melodií (motivů, témat, písní, jednoduchých skladeb), hra a tvorba doprovodů s využitím nástrojů Orffova instrumentáře, jiných hudebních nástrojů a počítače, nástrojová improvizace (jednoduché hudební formy) • Vyjadřování hudebních i nehmotných představ a myšlenek pomocí hudebního nástroje – představy rytmické, melodické, tempové, dynamické • Záznam hudby – noty, notační programy	MV: F – záznam zvuku Př – druhy dřeva PT: Osobnostní a sociální výchova - rozvoj schopností poznávání; sebepoznání a sebepojetí; komunikace; kreativita
HUDEBNÉ POHYBOVÉ ČINNOSTI	HUDEBNÉ POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Žák: ➤ rozpozná některé z tanců různých stylových období ➤ reaguje pohybem na hudbu, pomocí pohybových činností vyjadřuje své pocity, na základě svých individuálních schopností a pohybové vyspělosti zvládá jednoduché taneční kroky některých tanců ➤ zvládne jednoduchou dramatizaci písně, pomocí gest, mimiky, „řeči těla“ znázorní hudbu, reprodukuje pohyby prováděné při tanci nebo pohybových hrách, hudbu	• Pohybový doprovod znějící hudby – taktování, taneční kroky, vlastní pohybové ztvárnění • Pohybové vyjádření hudby v návaznosti na sémantiku hudebního díla – pantomima, improvizace • Pohybové reakce na změny v proudu znějící hudby – tempové, dynamické, rytmicko-metrické, harmonické	MV: D – historické etapy ve vývoji člověka VV – dobové oblečení TV – taneční kroky ČJL – mimoslovní komunikace PT: Osobnostní a sociální výchova - sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganiza-

ztvární vlastní choreografii	Orientace v prostoru – rozvoj pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách	ce, kooperace; komunikace; kreativita Multikulturní výchova – kulturní difference, multikulturalita
POSLECHOVÉ ČINNOSTI	POSLECHOVÉ ČINNOSTI	
Žák: - se orientuje v dějinách hudebního umění, má přehled o hudebních stylech minulosti i současnosti a jejich provázanosti - má povědomí o skladatelském významu autorů vybraných děl, s nimiž se seznámil - formuluje dle svých schopností hodnotící soudy o hudbě - uvědomuje si souvislosti vzniku uměleckého díla s obdobím, ve kterém dílo vzniklo, popř. s inspirací a tvůrčím procesem autora - učí se rozlišovat umělecký talent skladatele od epigonství - chápe roli posluchače, vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění - za pomoci učitele se orientuje ve struktuře díla, aplikuje teoretické znalosti, rozlišuje některé hudební formy, vnímá a rozezná výrazové prostředky díla (melodie, rytmus, barva, tempo, dynamika, harmonie)	- Orientace v hudebním prostoru a analýza hudební skladby – postihování hudebně výrazových prostředků, významné sémantické prvky užitá ve skladbě (zvukomalba, pohyb melodie, pravidelnost a nepravidelnost hudební formy) a jejich význam pro pochopení hudebního díla - Hudební dílo a jeho autor – hudební skladba v kontextu s jinými hudebními i nehudebními díly, dobou vzniku, životem autora, vlastními zkušenostmi (inspirace, epigonství, kýč, módnost a modernost, stylová provázanost) - Hudební styly a žánry – chápání jejich funkcí vzhledem k životu jedince i společnosti, kulturním tradicím a zvykům - Interpretace znějící hudby – slovní charakterizování hudebního díla (slohové a stylové zařazení apod.), vytváření vlastních soudů a preferencí	MV: D – Historické etapy ve vývoji lidstva Z – regionální zeměpis VV – výtvarná díla a architektura jednotlivých historických etap, výtvarný záznam melodie, rytmu ČJL – souvislost vývoje literárních a hudebních děl PT: Osobnostní a sociální výchova – rozvoj schopností poznávání Multikulturní výchova – kulturní difference; lidské vztahy Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa a svět nás zajímá; objevujeme Evropu a svět Environmentální výchova – vztah člověka a prostředí Mediální výchova – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení; fungování a vliv médií ve společnosti

